

Assessment of the Current Status of Applied Research Policymaking at the National University of Humanities in Lebanon

Amira Jaafar¹, Baharak Shirzad Kebria^{2*}, Fatemeh Hamidifar³

1. PhD Student, Department of Educational Management and Higher Education, CT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.
2. Department of Educational Management and Higher Education, CT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding Author).
3. Department of Educational Management and Higher Education, CT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.

❖ **Corresponding Author Email:** baharak.shirzadkebria@iau.ac.ir

Research Paper	Abstract
Receive: 2026/02/02 Accept: 2026/07/21 Initial Publish: 2026/10/01 Final Publish: 2027/06/22 Keywords: Research Policymaking, Applied Research, Higher Education, Research Governance, Faculty Members, National University of Humanities in Lebanon. Article Cite: Jaafar, A., Shirzad Kebria, B., & Hamidifar, F. (2027). Assessment of the Current Status of Applied Research Policymaking at the National University of Humanities in Lebanon. <i>Sociology of Education</i>. 13(2): 1-19.	Purpose: This study aimed to assess the current status of the dimensions and components of applied research policymaking at the National University of Humanities in Lebanon from the perspective of faculty members. Methodology: This applied study employed a descriptive-survey design. The statistical population consisted of all 1,500 faculty members of the National University of Humanities in Lebanon. Using Cochran's formula, 306 participants were selected through proportionate stratified random sampling based on gender. Eligibility required at least three years of academic and teaching experience at the university. Data were collected using a researcher-developed, closed-ended questionnaire rated on a five-point Likert scale. The instrument assessed strategic research orientation and prioritization; governance, policies, and research management; networking, interactions, and internationalization; research quality, processes, and standards; evaluation, feedback, and research policy improvement; and researcher empowerment, motivation, and utilization of research results. Convergent and discriminant validity were used to assess construct validity, while Cronbach's alpha was employed to evaluate reliability. Data were analyzed in SPSS using the Kolmogorov-Smirnov test and one-sample t-test. Findings: The Kolmogorov-Smirnov test indicated that all variables were normally distributed, with all significance values exceeding 0.05. One-sample t-tests against the theoretical midpoint of 3 showed that none of the applied research policymaking components differed significantly from the moderate level. All p-values exceeded 0.05, including research vision and mission, $t(305) = -0.957$, $p = 0.339$; prioritization and thematic concentration, $t(305) = -1.210$, $p = 0.227$; research governance structure, $t(305) = -1.224$, $p = 0.222$; and researcher empowerment, $t(305) = -0.496$, $p = 0.620$. Conclusion: Applied research policymaking at the National University of Humanities in Lebanon was generally evaluated at a moderate level, indicating a need to strengthen strategic orientation, policy transparency, evaluation and feedback mechanisms, collaborative networks, and institutional mechanisms for translating research findings into practical outcomes.

<https://doi.org/10.61838/kman.soe.806>

Commons: CC BY 4.0

Detailed Abstract

Introduction

Universities are increasingly expected to move beyond their traditional functions of teaching and theoretical knowledge production and to contribute directly to solving social, economic, cultural, educational, and organizational problems. Within this expanded institutional mission, applied research constitutes a major mechanism through which universities can connect scientific knowledge with real-world needs, public policy priorities, and societal development. However, the effectiveness of applied research depends not only on researchers' individual capabilities but also on the existence of coherent institutional policies that determine research priorities, allocate resources, regulate research processes, promote collaboration, evaluate outcomes, and facilitate the utilization of research findings. Consequently, applied research policymaking has become an important dimension of contemporary university governance and institutional management. Recent research has emphasized that effective higher education governance requires alignment among institutional policies, implementation mechanisms, organizational structures, and stakeholder participation ([Al-Momani et al., 2026](#); [Castro-Gomez et al., 2026](#)).

Research policymaking is best understood as a continuous cycle involving problem identification, priority setting, policy formulation, resource allocation, implementation, monitoring, evaluation, and policy revision. Weakness at any stage of this cycle may create a gap between formal policy intentions and actual research practices. Studies of higher education policymaking have demonstrated that unclear priorities, fragmented decision-making, inadequate implementation mechanisms, and insufficient feedback can reduce the effectiveness of institutional policies ([Eslami & Khoshbin, 2025](#)). Similarly, research on skill-oriented policymaking has highlighted the importance of translating broad policy discourse into concrete, operational, and measurable institutional objectives ([Najafpour & Rezaei, 2025](#)). These considerations are particularly important for applied research, where the value of research is closely related to its capacity to respond to identifiable problems and generate usable knowledge.

Strategic orientation is therefore a central component of applied research policymaking. Universities require a clearly articulated research mission, explicit priorities, and mechanisms for concentrating resources on strategically important areas. Without such direction, research activities may become fragmented or disconnected from societal needs. Governance structures are equally important because they establish authority, accountability, participation, and the procedures through which research-related decisions are made. Comparative evidence indicates that higher education governance reforms are highly context dependent and that transnational or external policy pressures do not necessarily produce uniform institutional outcomes ([Dobbins & Knill, 2025](#)). This suggests that evaluating research policy must take into account not merely the existence of formal policies but also how those policies are perceived and experienced by academic staff.

Digital transformation has further complicated research governance and policymaking. Universities now face policy challenges associated with digital infrastructure, data governance, artificial intelligence, cybersecurity, quality assurance, and rapidly changing research practices. Successful digital transformation requires coordination between national policy, institutional capacity, technological infrastructure, and human competencies ([Aposika, 2026](#); [Nguyen & Hong, 2026](#)). Emerging research has also identified an implementation gap between rapid technology adoption and institutional policy preparedness, particularly in relation to artificial intelligence ([Westover, 2026](#)). Analyses of generative artificial intelligence policies have similarly shown that universities differ considerably in the clarity, comprehensiveness, and adaptability of their institutional guidelines ([Eissa, 2026](#); [McDonald et al., 2025](#)). Thus, contemporary research policymaking must be sufficiently flexible to respond to technological change while maintaining ethical, methodological, and institutional standards.

Data-informed governance represents another important development in higher education. Models of policy-governance alignment increasingly emphasize the systematic use of performance information to identify gaps, evaluate institutional effectiveness, and support policy revision ([Fandir et al., 2026](#)). At the same time, generative artificial intelligence and other advanced technologies offer new possibilities for decision support, knowledge management, and institutional innovation, while also raising concerns regarding accountability, transparency, bias, and responsible governance ([Jha et al., 2026](#)). Evaluations of AI-supported academic systems further demonstrate that innovation must be accompanied by appropriate ethical and policy frameworks ([Sajja et al., 2026](#)). Accordingly, contemporary research policy should combine innovation with scientific integrity and mechanisms of institutional accountability.

Applied research policymaking is also closely related to university social responsibility, internationalization, and researcher development. Universities are expected to ensure that research activities contribute to wider societal needs and that faculty engagement extends beyond

conventional publication-based performance indicators (Santos & Almeida, 2025). International collaboration can expand access to knowledge, research networks, methodological expertise, and comparative experience; however, the relationship between internationalization and institutional quality depends on how these objectives are incorporated into university strategies (Adriansen et al., 2025). Similarly, stakeholder-driven governance approaches indicate that meaningful institutional transformation requires the active participation of faculty members and other relevant groups rather than exclusively top-down policy formulation (Ukeje et al., 2026). Policy frameworks for higher education transformation likewise emphasize alignment among structural, organizational, technological, and human factors (Rajabi Bazl et al., 2026).

Research quality and researcher empowerment constitute additional pillars of an effective applied research system. New developments such as digital micro-credentials and generative AI have increased the need for adaptable quality assurance systems capable of protecting academic standards while accommodating innovation (Padma & Sumathi, 2026). Organizational policies can also influence staff motivation, professional development, and alignment with institutional goals, demonstrating the importance of human resource practices within university governance (Jumiati & Toaha, 2025). Taken together, the literature suggests that applied research policymaking should be viewed as a multidimensional system encompassing strategic orientation, governance and resource management, networking and internationalization, scientific quality, evaluation and feedback, researcher empowerment, motivation, and research utilization. Against this background, the present study aimed to assess the current status of applied research policymaking at the National University of Humanities in Lebanon from the perspective of its faculty members.

Methods and Materials

This applied study employed a descriptive-survey design. The statistical population consisted of all 1,500 faculty members of the National University of Humanities in Lebanon, including 600 women and 900 men. Eligibility required at least three years of scientific and teaching experience at the university to ensure that participants had sufficient familiarity with its academic and research environment. Using Cochran's formula with a 5% margin of error, a sample of 306 faculty members was determined, comprising 122 women and 184 men. Proportionate stratified random sampling based on gender was used to preserve the gender composition of the target population.

Data were collected using both library-based and field methods. The field instrument was a researcher-developed, closed-ended questionnaire designed to evaluate different dimensions of applied research policymaking. Responses were recorded on a five-point Likert scale ranging from 1 ("very low") to 5 ("very high"). The instrument addressed strategic research orientation and prioritization; governance, policies, and research management; networking, interactions, and internationalization; research quality, processes, and standards; evaluation, feedback, and policy improvement; and researcher empowerment, motivation, and utilization of research results. Construct validity was assessed through convergent and discriminant validity criteria, and internal consistency reliability was evaluated using Cronbach's alpha.

Data analysis was conducted at descriptive and inferential levels using SPSS. Descriptive statistics included frequencies, percentages, means, standard deviations, and observed ranges. The Kolmogorov-Smirnov test was employed to examine the normality of the variables. One-sample t-tests were subsequently used to compare the observed component scores with the theoretical midpoint of 3 on the five-point Likert scale. Statistical significance was set at 0.05.

Findings

The final sample included 306 faculty members, of whom 184 (60.1%) were men and 122 (39.9%) were women. Regarding scientific publication experience, 113 participants (36.9%) had five or fewer peer-reviewed scientific articles, 39 (12.7%) had between 6 and 15 articles, and 154 (50.3%) had more than 15 articles. In terms of university service, 22 participants (7.2%) had five years or less of experience, 53 (17.3%) had 6–10 years, 72 (23.5%) had 11–15 years, 45 (14.7%) had 16–20 years, and 114 (37.3%) had more than 20 years of service.

Descriptive analysis of the major dimensions showed that researcher empowerment, motivation, and utilization of results obtained the highest mean score ($M = 3.41$, $SD = 0.561$). This was followed by research quality, processes, and standards ($M = 3.34$, $SD = 0.662$), networking, interactions, and internationalization ($M = 3.25$, $SD = 0.663$), evaluation, feedback, and research policy improvement ($M = 3.15$, $SD = 0.623$), and governance, policies, and research management ($M = 3.11$, $SD = 0.526$). Strategic research orientation and prioritization received the lowest mean score ($M = 2.82$, $SD = 0.608$).

At the component level, researcher empowerment had the highest descriptive mean ($M = 3.46$, $SD = 0.795$). Scientific and methodological standards and motivation and utilization of results each had a mean of 3.35. Ethics and quality of research outputs obtained a mean of 3.33, international collaborations 3.27, transparency and dynamism of regulations and policies 3.25, and internal and social interactions 3.22. The lowest descriptive mean was observed for research vision and mission ($M = 2.75$), followed by prioritization and thematic concentration ($M = 2.88$).

The Kolmogorov-Smirnov test indicated that all component distributions met the normality assumption because all significance values exceeded 0.05. The significance coefficients ranged from 0.082 to 0.977, supporting the use of parametric inferential procedures.

The one-sample t-test results showed that none of the examined components differed significantly from the theoretical midpoint of 3. Research vision and mission yielded $t(305) = -0.957$, $p = 0.339$; prioritization and thematic concentration, $t(305) = -1.210$, $p = 0.227$; research governance structure, $t(305) = -1.224$, $p = 0.222$; transparency and dynamism of policies, $t(305) = -0.529$, $p = 0.597$; and research financing and resource management, $t(305) = 0.391$, $p = 0.696$. Likewise, internal and social interactions, international collaboration, scientific and methodological standards, ethics and output quality, research performance evaluation, policy feedback and revision, researcher empowerment, and motivation and utilization of results all produced p-values greater than 0.05. Therefore, none of the measured components could be statistically classified as significantly above or below the moderate level.

Discussion and Conclusion

The results indicate that applied research policymaking at the National University of Humanities in Lebanon is generally situated at a moderate level. Although descriptive differences were observed across dimensions, these variations did not translate into statistically significant departures from the theoretical midpoint in the inferential analysis. This pattern suggests that the university possesses basic structures, procedures, and human capacities for applied research policymaking, but these mechanisms have not yet developed to a level that faculty members consistently perceive as clearly strong or clearly weak.

Strategic research orientation and prioritization emerged as the weakest area descriptively. This finding suggests a need for greater clarity regarding the university's research mission, priority areas, and the relationship between academic research and societal problems. A university may possess capable researchers and acceptable scientific standards while still failing to maximize applied impact if research activities are not guided by explicit strategic priorities. Greater alignment between institutional mission, societal needs, funding decisions, and research evaluation could therefore strengthen the coherence of the applied research system.

Research governance and management also remained around the moderate level. This indicates that formal structures may be present but require improvements in transparency, adaptability, resource allocation, and coordination. Policy effectiveness depends on whether rules and administrative arrangements facilitate rather than obstruct research. Regular revision of research regulations, clearer funding mechanisms, greater faculty participation in decision-making, and stronger accountability procedures could therefore improve this dimension.

Networking and internationalization were relatively stronger but still not significantly above the midpoint. This implies that internal, societal, and international relationships exist but may not yet function as fully developed mechanisms for collaborative problem definition, joint applied research, and knowledge transfer. Strengthening institutional partnerships with governmental agencies, civil society organizations, industries, educational institutions, and international universities could improve the practical relevance and reach of research outputs.

Research quality and scientific standards represented another relative strength. This provides an important foundation for further development because applied research can generate meaningful impact only when its findings are methodologically rigorous, ethically sound, and credible to potential users. Nevertheless, maintaining quality requires continuous adaptation to emerging research methods, digital technologies, and new ethical challenges.

Researcher empowerment received the highest descriptive evaluation, suggesting that the university has an important human-capital foundation upon which policy reform can build. Yet empowerment alone is insufficient if capable researchers do not have clear priorities, adequate resources, appropriate incentives, or effective channels for translating findings into practice. Future institutional reforms should therefore connect researcher development with applied research opportunities, stakeholder collaboration, recognition systems, and mechanisms for disseminating and utilizing findings.

Overall, the study demonstrates that applied research policymaking at the National University of Humanities in Lebanon is characterized by moderate performance across its principal components, with relative strengths in researcher empowerment and research quality and

comparatively greater need for improvement in strategic orientation and priority setting. The findings underline the importance of treating research policymaking as an integrated institutional cycle encompassing strategic planning, governance, resource allocation, collaboration, quality assurance, performance evaluation, feedback, researcher development, and utilization of research results. Strengthening the coordination among these elements can help the university move from a predominantly moderate policy environment toward a more coherent, responsive, and impact-oriented system of applied research.

جامعه شناسی آموزش و پرورش

ارزیابی وضعیت موجود سیاست گذاری تحقیقات کاربردی در دانشگاه ملی علوم انسانی لبنان

أمیره جعفر^۱، بهارک شیرزاد کبریا^{۲*}، فاطمه حمیدی فر^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت آموزشی و آموزش عالی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. گروه مدیریت آموزشی و آموزش عالی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

۳. گروه مدیریت آموزشی و آموزش عالی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

✦ ایمیل نویسنده مسئول: baharak.shirzadkebria@iau.ac.ir

مقاله تحقیقاتی

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر ارزیابی وضعیت موجود ابعاد و مؤلفه‌های سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی در دانشگاه ملی علوم انسانی لبنان از دیدگاه اعضای هیئت علمی بود.

روش‌شناسی: این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش اجرا توصیفی-پیمایشی بود. جامعه آماری شامل تمامی ۱۵۰۰ عضو هیئت علمی دانشگاه ملی علوم انسانی لبنان بود که از میان آنان، ۳۰۶ نفر با استفاده از فرمول کوکران و به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب با جنسیت انتخاب شدند. ملاک ورود، داشتن حداقل سه سال سابقه فعالیت علمی و آموزشی در دانشگاه بود. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته بسته‌پاسخ با طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت بود که ابعاد جهت‌گیری راهبردی و اولویت‌گذاری پژوهش؛ حکمرانی، سیاست‌ها و مدیریت پژوهش؛ شبکه‌سازی، تعاملات و بین‌المللی‌سازی؛ کیفیت، فرایند و استانداردهای پژوهش؛ ارزیابی، بازخورد و بهبود سیاست‌های پژوهشی؛ و توانمندسازی، انگیزش و بهره‌برداری از نتایج را ارزیابی کرد. روایی ابزار با استفاده از روایی همگرا و واگرا و پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ بررسی شد. داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف و آزمون t تک‌نمونه‌ای در نرم‌افزار SPSS تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف نشان داد توزیع تمامی مؤلفه‌ها نرمال بود و مقادیر معناداری همگی بیشتر از ۰.۰۵ به دست آمد. نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای با مقدار ملاک ۳ نیز نشان داد هیچ‌یک از مؤلفه‌های سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی تفاوت معناداری با سطح متوسط نداشتند. برای تمامی مؤلفه‌ها مقدار p بزرگ‌تر از ۰.۰۵ بود؛ از جمله چشم‌انداز و مأموریت پژوهشی، $t(305) = -0.957, p = 0.339$ ؛ اولویت‌گذاری و تمرکز موضوعی، $t(305) = -1.210, p = 0.227$ ؛ ساختار و نظام حکمرانی پژوهش، $t(305) = -1.224, p = 0.222$ ؛ و توانمندسازی پژوهشگران، $t(305) = -0.496, p = 0.620$.

نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان داد وضعیت سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی در دانشگاه ملی علوم انسانی لبنان در مجموع در سطح متوسط قرار دارد؛ از این رو، تقویت جهت‌گیری راهبردی، شفافیت سیاست‌ها، نظام ارزیابی و بازخورد، شبکه‌های همکاری و سازوکارهای بهره‌برداری از نتایج پژوهش می‌تواند به ارتقای اثربخشی سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی کمک کند.

دریافت: ۱۴۰۴/۱۱/۱۳

پذیرش: ۱۴۰۵/۰۴/۳۰

انتشار اولیه: ۱۴۰۵/۰۷/۰۹

انتشار نهایی: ۱۴۰۶/۰۴/۰۱

واژگان کلیدی:

سیاست‌گذاری پژوهش، تحقیقات کاربردی، آموزش عالی، حکمرانی پژوهش، اعضای هیئت علمی، دانشگاه ملی علوم انسانی لبنان.

استناد مقاله:

جعفر، أمیره،، شیرزاد کبریا، بهارک،، و حمیدی فر، فاطمه. (۱۴۰۶). ارزیابی وضعیت موجود سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی در دانشگاه ملی علوم انسانی لبنان. جامعه شناسی آموزش و پرورش، ۱۳(۲): ۱۹-۱.

<https://doi.org/10.61838/kman.soc.806>

Commons: CC BY 4.0

مقدمه

دانشگاه‌ها در دهه‌های اخیر از نهادهایی که عمدتاً بر آموزش و تولید دانش نظری متمرکز بودند، به سازمان‌هایی چندکارکردی تبدیل شده‌اند که از آن‌ها انتظار می‌رود علاوه بر تربیت نیروی انسانی متخصص و توسعه مرزهای دانش، در حل مسائل واقعی جامعه، پشتیبانی از سیاست‌گذاری عمومی، ارتقای ظرفیت‌های اقتصادی و اجتماعی و پاسخ‌گویی به نیازهای محیط پیرامون خود نیز نقش فعال داشته باشند. در چنین شرایطی، پژوهش دانشگاهی زمانی می‌تواند واجد اثربخشی اجتماعی و نهادی باشد که میان تولید دانش و مسائل واقعی جامعه ارتباطی نظام‌مند برقرار شود. تحقیقات کاربردی یکی از مهم‌ترین ابزارهای تحقق این ارتباط به شمار می‌رود، زیرا مستقیماً بر شناسایی، تحلیل و حل مسائل ملموس و قابل مشاهده در حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، آموزشی و مدیریتی تمرکز دارد. با این حال، انجام تحقیقات کاربردی صرفاً به توانایی فردی پژوهشگران یا وجود منابع مالی وابسته نیست، بلکه بیش از هر چیز مستلزم شکل‌گیری نظامی منسجم از سیاست‌ها، اولویت‌ها، قواعد، مشوق‌ها و سازوکارهای حکمرانی پژوهش در سطح دانشگاه است. از این رو، سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی را می‌توان یکی از عناصر بنیادین حکمرانی پژوهش در دانشگاه دانست که جهت حرکت فعالیت‌های علمی را تعیین کرده و میزان انطباق آن‌ها با نیازهای واقعی جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد (Santos & Almeida, 2025; Castro-Gomez et al., 2026).

سیاست‌گذاری در آموزش عالی و پژوهش را نمی‌توان صرفاً مجموعه‌ای از مصوبات رسمی یا دستورالعمل‌های اداری تلقی کرد؛ بلکه سیاست‌گذاری فرایندی چندسطحی است که از تعریف مسئله و تعیین اولویت‌ها آغاز می‌شود و از طریق تدوین سیاست، تخصیص منابع، اجرا، ارزیابی و بازنگری ادامه می‌یابد. مطالعات حوزه سیاست‌گذاری آموزش عالی نشان می‌دهند که اثربخشی سیاست‌ها تا حد زیادی به انسجام میان این مراحل و هماهنگی میان نهادهای تصمیم‌گیر، مدیران دانشگاهی، اعضای هیئت علمی و سایر ذی‌نفعان وابسته است. در نظام‌هایی که میان مرحله تدوین سیاست و مرحله اجرای آن شکاف وجود دارد، حتی سیاست‌های مطلوب نیز ممکن است به نتایج مورد انتظار منجر نشوند. بررسی چرخه سیاست‌گذاری آموزش عالی نشان داده است که ضعف در تعریف دقیق مسئله، ناپیوستگی تصمیمات، نبود نظام ارزیابی مؤثر و فاصله میان اسناد سیاستی و سازوکارهای اجرایی از مهم‌ترین چالش‌های این حوزه به شمار می‌روند (Eslami & Khoshbin, 2025). بنابراین، ارزیابی وضعیت موجود سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی باید فراتر از بررسی اسناد رسمی انجام شود و ابعادی همچون جهت‌گیری راهبردی، ساختار حکمرانی، تأمین منابع، سازوکارهای مشارکت، ارزیابی عملکرد، توانمندسازی پژوهشگران و میزان استفاده از نتایج پژوهش را دربر گیرد.

یکی از نخستین الزامات سیاست‌گذاری کارآمد تحقیقات کاربردی، وجود چشم‌انداز روشن و اولویت‌های پژوهشی مشخص است. دانشگاهی که نتواند حوزه‌های مسئله‌محور و اولویت‌های تحقیقاتی خود را به صورت شفاف تعریف کند، معمولاً با پراکندگی موضوعی، موازی‌کاری، استفاده غیربهره‌مند از منابع و تولید پژوهش‌هایی مواجه می‌شود که پیوند محدودی با نیازهای محیطی دارند. سیاست‌گذاری مبتنی بر اولویت به دانشگاه کمک می‌کند تا منابع محدود انسانی، مالی و زیرساختی خود را در مسیرهایی متمرکز کند که بیشترین ظرفیت را برای ایجاد ارزش علمی و اجتماعی دارند. در مطالعات مربوط به سیاست‌گذاری مهارت‌محور در آموزش عالی نیز تأکید شده است که جهت‌گیری سیاستی زمانی اثربخش است که از سطح شعار و اسناد کلان عبور کرده و به برنامه‌های اجرایی، معیارهای ارزیابی و اهداف قابل سنجش تبدیل شود (Najafpour & Rezaei, 2025). این امر در حوزه علوم انسانی اهمیت بیشتری دارد؛ زیرا دستاوردهای تحقیقات کاربردی در این حوزه غالباً به صورت اصلاح سیاست‌ها، بهبود نظام‌های اجتماعی و آموزشی، تقویت سرمایه فرهنگی و ارائه راه‌حل برای مسائل انسانی و نهادی ظاهر می‌شوند و سنجش اثر آن‌ها پیچیده‌تر از حوزه‌های فناورانه است.

در کنار جهت‌گیری راهبردی، ساختار حکمرانی پژوهش تعیین می‌کند که تصمیمات چگونه اتخاذ، اجرا و ارزیابی شوند. حکمرانی دانشگاهی مؤثر مستلزم توزیع شفاف مسئولیت، پاسخ‌گویی، مشارکت ذی‌نفعان، انعطاف نهادی و وجود سازوکارهای بازخورد است. مطالعات تطبیقی نشان می‌دهند که نظام‌های آموزش عالی در کشورهای مختلف، در نتیجه فشارهای ملی و فراملی، به سمت الگوهای متنوعی از حکمرانی حرکت کرده‌اند و تأثیر سیاست‌های فراملی نیز بسته به ساختار نهادی هر کشور متفاوت بوده است (Dobbins & Knill, 2025). از سوی دیگر، تحقیقات جدید درباره مدیریت دانشگاهی نشان داده‌اند که فاصله میان سیاست‌های رسمی و برداشت اعضای هیئت علمی از نحوه اجرای آن‌ها می‌تواند بر موفقیت سیاست‌های دانشگاه اثر تعیین‌کننده‌ای داشته باشد؛ به‌ویژه زمانی که استادان و پژوهشگران احساس کنند در فرایند سیاست‌گذاری مشارکت کافی ندارند یا سیاست‌ها با واقعیت‌های حرفه‌ای آنان همخوانی

ندارند (Castro-Gomez et al., 2026). از این منظر، ارزیابی دیدگاه اعضای هیئت علمی نسبت به سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی می‌تواند تصویری نزدیک‌تر به واقعیت اجرایی سیاست‌ها ارائه دهد.

تحولات دیجیتال نیز ابعاد تازه‌ای به سیاست‌گذاری و حکمرانی آموزش عالی افزوده‌اند. گسترش فناوری‌های دیجیتال، داده‌های بزرگ، هوش مصنوعی و پلتفرم‌های آموزشی، ساختار مدیریت دانشگاه، شیوه تولید دانش و سازوکارهای ارزیابی پژوهش را دستخوش تغییر کرده است. امروزه سیاست‌گذاران دانشگاهی ناگزیرند در کنار مسائل سنتی پژوهش، موضوعاتی مانند زیرساخت دیجیتال، حکمرانی داده، امنیت اطلاعات، سواد دیجیتال، استفاده مسئولانه از هوش مصنوعی و قابلیت انطباق سیاست‌ها با نوآوری‌های فناورانه را نیز در نظر گیرند (Al-Momani et al., 2026). تجربه کشورهایی که برنامه‌های تحول دیجیتال در آموزش عالی را دنبال کرده‌اند نشان می‌دهد که صرف دسترسی به فناوری برای ایجاد تحول کافی نیست و هماهنگی میان سیاست ملی، ظرفیت سازمانی دانشگاه و آمادگی افراد برای استفاده از فناوری نقش اساسی دارد (Nguyen & Hong, 2026). همچنین، در برخی نظام‌های آموزش عالی، محدودیت دسترسی به فناوری و ضعف سیاست‌های اجرایی به‌عنوان موانع اصلی بهره‌برداری مؤثر از ظرفیت تحول دیجیتال شناخته شده‌اند (Aposika, 2026).

یکی از مسائل مهم در این زمینه، شکاف میان پذیرش فناوری و آمادگی سیاستی دانشگاه‌هاست. ورود سریع هوش مصنوعی مولد به محیط‌های دانشگاهی نشان داده است که سازمان‌ها ممکن است فناوری را سریع‌تر از آنچه ساختارهای سیاستی و حکمرانی قادر به مدیریت آن هستند، بپذیرند. این وضعیت می‌تواند به ناهمخوانی میان استفاده عملی از فناوری، میزان آگاهی از سیاست‌ها و چارچوب‌های رسمی دانشگاه منجر شود (Westover, 2026). بررسی سیاست‌ها و دستورالعمل‌های دانشگاهی درباره هوش مصنوعی مولد نیز نشان داده است که دانشگاه‌ها در نحوه تنظیم قواعد، تعیین حدود استفاده و ایجاد توازن میان نوآوری و مسئولیت‌پذیری تفاوت‌های قابل توجهی دارند (McDonald et al., 2025). از سوی دیگر، سیاست‌گذاری هوش مصنوعی در آموزش عالی باید نه‌فقط طراحی اولیه سیاست، بلکه قابلیت اجرای آن و میزان انعطاف‌پذیری در برابر تغییرات سریع فناوری را دربر گیرد (Eissa, 2026). این تحولات نشان می‌دهد که سیاست‌گذاری پژوهش در دانشگاه‌های معاصر باید از ساختاری ایستا فاصله گرفته و به نظامی پویا، یادگیرنده و انطباق‌پذیر تبدیل شود.

افزون بر آن، بهره‌گیری از داده در سیاست‌گذاری می‌تواند کیفیت تصمیم‌گیری دانشگاهی را ارتقا دهد. رویکردهای جدید حکمرانی بر استفاده از داده‌های عملکردی برای هماهنگ‌سازی سیاست‌ها با اهداف سازمانی تأکید می‌کنند. در الگوهای داده‌محور مدیریت عملکرد اعضای هیئت علمی، اطلاعات مربوط به فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی و حرفه‌ای می‌توانند برای شناسایی شکاف‌ها، تعیین اولویت‌ها و بهبود سازوکارهای سیاستی مورد استفاده قرار گیرند (Fandir et al., 2026). همچنین، توسعه هوش مصنوعی مولد امکان تحلیل حجم وسیعی از اطلاعات، شناسایی الگوها و پشتیبانی از تصمیم‌گیری را فراهم کرده است، اما استفاده از این فناوری مستلزم چارچوب‌های سیاستی روشن در حوزه پاسخ‌گویی، شفافیت، سوگیری الگوریتمی و کنترل انسانی است (Jha et al., 2026). نتایج پژوهش درباره دستیارهای یادگیری مبتنی بر هوش مصنوعی نیز نشان می‌دهد که استفاده از فناوری باید به‌گونه‌ای مدیریت شود که همزمان با ارتقای مشارکت و عملکرد، ملاحظات اخلاقی و سیاستی نیز رعایت شوند (Sajja et al., 2026). بنابراین، نظام سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی در دانشگاه نمی‌تواند از تحولات فناورانه و تغییر شیوه‌های تولید، مدیریت و ارزیابی دانش جدا باشد.

در سطحی گسترده‌تر، سیاست‌گذاری پژوهش باید با اهداف توسعه پایدار، مسئولیت اجتماعی دانشگاه و نیازهای جامعه نیز پیوند برقرار کند. دانشگاه معاصر تنها تولیدکننده دانش برای جامعه علمی نیست، بلکه نهادی اجتماعی است که انتظار می‌رود نسبت به مسائل عمومی، نابرابری‌ها، چالش‌های محیطی و نیازهای توسعه‌ای حساس باشد. مفهوم مسئولیت اجتماعی دانشگاه بر این نکته تأکید دارد که مشارکت اعضای هیئت علمی در فعالیت‌های علمی و اجتماعی باید به بخشی از مأموریت نهادی تبدیل شود و سیاست‌های دانشگاه نیز شرایط لازم برای چنین مشارکتی را فراهم آورند (Santos & Almeida, 2025). از این منظر، تحقیقات کاربردی می‌توانند یکی از مهم‌ترین ابزارهای تحقق مسئولیت اجتماعی دانشگاه باشند؛ به‌ویژه هنگامی که انتخاب مسائل پژوهشی، تخصیص منابع و ارزیابی نتایج براساس میزان تأثیرگذاری اجتماعی آن‌ها انجام شود. حتی رویکردهای نوین مدیریت منابع انسانی سبز در دانشگاه‌ها نیز

نشان می‌دهند که سیاست‌های سازمانی می‌توانند رفتار اعضا را در جهت اهداف اجتماعی و محیط‌زیستی هدایت کنند و از طریق سازوکارهای انگیزشی و مدیریتی، ارزش‌های نهادی را به عملکرد واقعی تبدیل سازند (Jumiaty & Toaha, 2025).

بین‌المللی‌سازی نیز یکی دیگر از ابعاد مؤثر بر کیفیت و جهت سیاست‌گذاری پژوهش دانشگاهی است. توسعه همکاری‌های علمی فرامرزی، مشارکت در شبکه‌های بین‌المللی، اجرای طرح‌های مشترک و تبادل پژوهشگر می‌تواند ظرفیت تولید دانش کاربردی را افزایش دهد و دانشگاه را در معرض تجربه‌ها، روش‌ها و استانداردهای متنوع قرار دهد. با این حال، رابطه میان بین‌المللی‌سازی و کیفیت دانشگاهی ساده و خطی نیست و به نحوه تعریف این مفاهیم در راهبردهای دانشگاه بستگی دارد. تحلیل راهبردهای دانشگاهی در اروپا نشان داده است که کیفیت و بین‌المللی‌سازی در گفتمان‌های سازمانی به شیوه‌های مختلف به یکدیگر پیوند می‌خورند و همین تفاوت‌ها می‌تواند اولویت‌های سیاستی دانشگاه‌ها را شکل دهند (Adriansen et al., 2025). بنابراین، در ارزیابی سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی، همکاری‌های بین‌المللی باید نه فقط از نظر تعداد ارتباطات، بلکه از منظر میزان اثرگذاری آن‌ها بر کیفیت، ظرفیت پژوهشی و حل مسائل جامعه مورد توجه قرار گیرد.

از سوی دیگر، سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی بدون توجه به نظام تضمین کیفیت و استانداردهای علمی نمی‌تواند پایدار باشد. توسعه مدل‌های نوین آموزش، مدارک خرد، یادگیری دیجیتال و کاربرد هوش مصنوعی، چالش‌های جدیدی برای ارزیابی کیفیت، اعتبار نتایج و استانداردسازی فعالیت‌های دانشگاهی ایجاد کرده است. در ادبیات جدید، بر ضرورت ایجاد چارچوب‌هایی تأکید می‌شود که بتوانند همزمان نوآوری آموزشی و پژوهشی را تسهیل کرده و معیارهای کیفیت و پاسخ‌گویی را حفظ کنند (Padma & Sumathi, 2026). این موضوع در تحقیقات کاربردی اهمیت دوچندان دارد، زیرا استفاده از یافته‌های پژوهشی در تصمیم‌گیری‌های واقعی مستلزم اعتماد به اعتبار روش‌شناختی، اخلاق پژوهش و کیفیت خروجی‌هاست. در نتیجه، سیاست‌گذاری مطلوب باید استانداردهای علمی، سازوکارهای داوری، اصول اخلاق پژوهش و شاخص‌های کیفیت را به‌طور منسجم در ساختار اجرایی خود جای دهد.

توانمندسازی پژوهشگران و ایجاد انگیزه برای انجام پژوهش‌های مسئله‌محور نیز بخش جدایی‌ناپذیر سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی است. حتی در صورت وجود اسناد راهبردی و منابع مالی مناسب، در صورتی که اعضای هیئت علمی از مهارت، انگیزه و حمایت نهادی لازم برخوردار نباشند، سیاست‌ها به عملکرد مؤثر تبدیل نخواهند شد. تحول دیجیتال در دانشگاه‌ها نیز نشان داده است که تغییر واقعی زمانی رخ می‌دهد که سیاست‌های رسمی با مشارکت فعال ذی‌نفعان همراه شوند. الگوهای مشارکتی حکمرانی دانشگاهی بر نقش اعضای هیئت علمی، مدیران، دانشجویان و سایر گروه‌ها در تبدیل سیاست‌ها به اقدامات راهبردی تأکید دارند (Ukeje et al., 2026). به همین ترتیب، چارچوب‌های سیاستی تحول دیجیتال در آموزش عالی نشان می‌دهند که سیاست‌گذاری موفق باید میان عوامل ساختاری، نهادی و انسانی هماهنگی ایجاد کند و از رویکردهای یک‌بعدی فاصله بگیرد (Rajabi Bazi et al., 2026). چنین دیدگاهی در سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی نیز قابل تعمیم است؛ زیرا موفقیت پژوهش کاربردی محصول تعامل میان ساختارهای سازمانی، ظرفیت‌های فردی، انگیزه‌های حرفه‌ای و فرصت‌های نهادی است.

افزون بر توانمندسازی، یکی از چالش‌های سیاست‌گذاری پژوهش، ایجاد سازوکاری مؤثر برای تبدیل نتایج پژوهش به تصمیم، اقدام یا نوآوری است. در بسیاری از دانشگاه‌ها، حجم قابل‌توجهی از پژوهش‌ها تولید می‌شود، اما بخشی از این یافته‌ها به دلیل ضعف ارتباط با سازمان‌های اجرایی، نبود نظام انتقال دانش یا فقدان مشوق‌های مناسب، در سطح مقاله و گزارش باقی می‌مانند. سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی باید از ابتدای فرایند پژوهش، بهره‌برداری از نتایج را مورد توجه قرار دهد؛ به این معنا که مسئله پژوهش با مشارکت استفاده‌کنندگان بالقوه تعریف شود، مسیر انتقال یافته‌ها مشخص باشد و شاخص‌های ارزیابی پژوهش فراتر از تعداد انتشارات علمی طراحی شوند. در رویکردهای نوین مدیریت و حکمرانی دانشگاه، هم‌راستایی میان سیاست، عملکرد و ارزیابی به‌عنوان شرط اساسی اثربخشی سازمانی شناخته می‌شود (Fandir et al., 2026). همچنین، تأکید روزافزون بر نوآوری، حکمرانی و سیاست‌محوری در استفاده از فناوری‌های جدید نشان می‌دهد که دانشگاه‌ها برای بهره‌برداری مؤثر از دانش باید نظام‌های تصمیم‌گیری خود را با تغییرات محیطی و فناوری تطبیق دهند (Jha et al., 2026).

در این میان، شرایط خاص دانشگاه‌های علوم انسانی اهمیت بررسی سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی را افزایش می‌دهد. ماهیت مسائل مورد مطالعه در علوم انسانی و اجتماعی معمولاً چندبعدی، زمینه‌مند و وابسته به ساختارهای فرهنگی، سیاسی و اجتماعی است. از این‌رو، سیاست‌گذاری پژوهش در چنین

دانشگاه‌هایی نمی‌تواند به الگوهای صرفاً فناورانه یا کمی محدود شود. تحقیقات کاربردی در علوم انسانی می‌تواند در حوزه‌هایی مانند سیاست عمومی، آموزش، فرهنگ، مدیریت، حقوق، ارتباطات، توسعه اجتماعی و اصلاح نهادی نقش ایفا کنند، اما تحقق این ظرفیت مستلزم وجود ارتباط نزدیک میان دانشگاه و جامعه، سازمان‌های دولتی، نهادهای مدنی و سایر استفاده‌کنندگان دانش است. در همین راستا، ادبیات مرتبط با سیاست‌گذاری آموزش عالی بر ضرورت توجه به زمینه نهادی و گفتمانی سیاست‌ها تأکید کرده است؛ زیرا سیاست‌ها در خلأ اجرا نمی‌شوند و معنا و اثربخشی آن‌ها تحت تأثیر ساختارهای فرهنگی و سازمانی قرار دارد (Eslami & Khoshbin, 2025; Najafpour & Rezaei, 2025).

بررسی تجربه‌های بین‌المللی همچنین نشان می‌دهد که هیچ الگوی واحدی برای حکمرانی و سیاست‌گذاری آموزش عالی وجود ندارد و سیاست‌ها باید متناسب با ساختار نهادی، ظرفیت‌های اجرایی و ویژگی‌های محیطی هر نظام طراحی شوند. تفاوت در تأثیر حکمرانی فراملی بر کشورهای مختلف گواه آن است که حتی سیاست‌های مشابه می‌تواند در زمینه‌های نهادی متفاوت پیامدهای متفاوتی ایجاد کنند (Dobbins & Knill, 2025). به همین ترتیب، تجربه تحول دیجیتال در کشورهای مختلف نشان داده است که موفقیت سیاست‌ها به سازگاری آن‌ها با زیرساخت‌ها، فرهنگ سازمانی و میزان مشارکت ذی‌نفعان وابسته است (Aposika, 2026; Nguyen & Hong, 2026). این یافته‌ها اهمیت ارزیابی وضعیت موجود را پیش از طراحی یا اصلاح سیاست‌ها برجسته می‌سازد؛ زیرا بدون شناخت دقیق نقاط قوت و ضعف نظام جاری، پیشنهاد‌های سیاستی ممکن است با شرایط واقعی دانشگاه سازگار نباشند.

در سطح دانشگاه، ارزیابی وضعیت موجود سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی می‌تواند چند کارکرد اساسی داشته باشد. نخست، می‌تواند مشخص سازد که آیا چشم‌انداز و مأموریت پژوهشی دانشگاه برای اعضای هیئت علمی روشن و قابل درک است یا خیر. دوم، وضعیت اولویت‌گذاری پژوهشی، ساختار حکمرانی، شفافیت مقررات و مدیریت منابع مالی را آشکار می‌سازد. سوم، میزان توسعه تعاملات داخلی، ارتباطات اجتماعی و همکاری‌های بین‌المللی را نشان می‌دهد. چهارم، امکان ارزیابی استانداردهای علمی، کیفیت خروجی‌ها و سازوکارهای ارزیابی عملکرد پژوهشی را فراهم می‌کند. پنجم، وضعیت بازخورد، اصلاح سیاست‌ها، توانمندسازی پژوهشگران، ایجاد انگیزه و استفاده عملی از نتایج تحقیق را روشن می‌سازد. چنین ارزیابی چندبعدی با رویکردهای جدید حکمرانی دانشگاهی همخوان است که سیاست‌گذاری را فرایندی متشکل از تعامل میان راهبرد، ساختار، منابع، مشارکت، کیفیت و یادگیری سازمانی در نظر می‌گیرند (Al-Momani et al., 2026; Rajabi Bazl et al., 2026).

در عین حال، تحولات سریع فناوری و گسترش هوش مصنوعی ضرورت بازنگری مستمر در سیاست‌های دانشگاهی را افزایش داده است. ظهور ابزارهای هوشمند در آموزش و پژوهش، دانشگاه‌ها را با پرسش‌های تازه‌ای درباره مسئولیت‌پذیری، اصالت علمی، حریم خصوصی، عدالت، مالکیت فکری و نقش انسان در فرایند تولید دانش مواجه ساخته است. پژوهش‌های اخیر تأکید دارند که استفاده مؤثر از هوش مصنوعی بدون وجود چارچوب‌های حکمرانی روشن می‌تواند فاصله میان نوآوری فناورانه و آمادگی نهادی را افزایش دهد (Eissa, 2026; Westover, 2026). همچنین، تدوین سیاست‌های مربوط به هوش مصنوعی باید مبتنی بر شواهد، قابل بازنگری و متناسب با نیازهای گروه‌های مختلف دانشگاهی باشد (McDonald et al., 2025). یافته‌های حاصل از ارزیابی ابزارهای هوش مصنوعی در آموزش عالی نیز نشان داده‌اند که مسائل اخلاقی و سیاستی باید همزمان با اثربخشی آموزشی و مشارکت کاربران مورد سنجش قرار گیرند (Sajja et al., 2026). از این منظر، سیاست‌گذاری پژوهش در دانشگاه امروز بیش از گذشته نیازمند انعطاف‌پذیری و ظرفیت یادگیری نهادی است.

موضوع کیفیت و اعتبار نیز در محیط‌های جدید دانشگاهی با اشکال تازه‌ای مطرح شده است. توسعه مدارک خرد دیجیتال، ابزارهای هوشمند و روش‌های انعطاف‌پذیر یادگیری سبب شده است که دانشگاه‌ها به چارچوب‌های جدید تضمین کیفیت نیاز داشته باشند (Padma & Sumathi, 2026). همزمان، بین‌المللی‌سازی دانشگاه‌ها، مشارکت در شبکه‌های علمی و رقابت برای ارتقای جایگاه نهادی، فشار بیشتری برای هم‌سویی با استانداردهای علمی بین‌المللی ایجاد کرده است (Adriansen et al., 2025). با این حال، تحقق کیفیت نباید تنها به معیارهای رتبه‌بندی یا شاخص‌های کمی محدود شود، بلکه باید میزان پاسخ‌گویی پژوهش به مسائل واقعی و مسئولیت اجتماعی دانشگاه را نیز دربر گیرد. افزایش مشارکت اعضای هیئت علمی در فعالیت‌های دارای پیامد اجتماعی می‌تواند ظرفیت دانشگاه را برای ایفای نقش توسعه‌ای تقویت کند (Santos & Almeida, 2025). همچنین، گسترش سیاست‌های سازمانی

مرتبط با توسعه پایدار و منابع انسانی نشان می‌دهد که دانشگاه‌ها می‌توانند از ابزارهای مدیریتی برای تقویت رفتارهای همسو با اهداف کلان اجتماعی و نهادی بهره‌گیرند (Jumiati & Toaha, 2025).

بر این اساس، سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی را باید نظامی پویا و چندبعدی دانست که از یک‌سو به جهت‌گیری راهبردی و اولویت‌گذاری پژوهش وابسته است و از سوی دیگر، ساختار حکمرانی، شفافیت مقررات، منابع مالی، شبکه‌های همکاری، استانداردهای علمی، ارزیابی عملکرد، بازخورد، توانمندسازی و انگیزش پژوهشگران را دربر می‌گیرد. در شرایطی که دانشگاه‌ها با الزامات جدیدی همچون تحول دیجیتال، هوش مصنوعی، بین‌المللی‌سازی، مسئولیت اجتماعی و پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه روبه‌رو هستند، شناخت وضعیت واقعی این مؤلفه‌ها می‌تواند مبنایی برای اصلاح سیاست‌ها و ارتقای اثربخشی تحقیقات کاربردی فراهم آورد. همچنین، دیدگاه اعضای هیئت علمی به دلیل درگیری مستقیم آنان با فرایندهای تولید دانش، اجرای طرح‌های پژوهشی، تعامل با ساختارهای مدیریتی و تجربه پیامدهای سیاست‌های دانشگاه، منبعی اساسی برای ارزیابی کیفیت سیاست‌گذاری محسوب می‌شود. مشارکت ذی‌نفعان در فرایند حکمرانی دانشگاهی نه تنها مشروعیت سیاست‌ها را افزایش می‌دهد، بلکه احتمال تبدیل سیاست‌های رسمی به اقدامات عملی و پایدار را نیز بیشتر می‌کند (Ukeje et al., 2026). از این‌رو، ارزیابی نظام‌مند ادراک اعضای هیئت علمی می‌تواند شکاف میان سیاست‌های مصوب و تجربه واقعی اجرای آن‌ها را آشکار سازد و زمینه لازم را برای تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد فراهم کند.

هدف پژوهش حاضر ارزیابی وضعیت موجود سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی در دانشگاه ملی علوم انسانی لبنان از دیدگاه اعضای هیئت علمی و بررسی ابعاد جهت‌گیری راهبردی و اولویت‌گذاری پژوهش، حکمرانی و مدیریت پژوهش، شبکه‌سازی و بین‌المللی‌سازی، کیفیت و استانداردهای پژوهش، ارزیابی و بهبود سیاست‌ها و نیز توانمندسازی، انگیزش و بهره‌برداری از نتایج پژوهشی بود.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه اجرا، توصیفی-پیمایشی بود. این طرح با هدف ارزیابی وضعیت موجود سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی در دانشگاه ملی علوم انسانی لبنان انجام شد و تلاش گردید دیدگاه اعضای هیئت علمی، به عنوان یکی از مهم‌ترین گروه‌های ذی‌نفع در فرایند سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، اجرا و بهره‌برداری از پژوهش‌های دانشگاهی، مورد بررسی قرار گیرد. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی اعضای هیئت علمی دانشگاه ملی علوم انسانی لبنان بود که تعداد آنان ۱۵۰۰ نفر گزارش شد؛ از این تعداد، ۶۰۰ نفر زن و ۹۰۰ نفر مرد بودند. به منظور اطمینان از آشنایی کافی مشارکت‌کنندگان با ساختارهای علمی، پژوهشی و سیاست‌گذاری دانشگاه، داشتن حداقل سه سال سابقه فعالیت علمی و آموزشی در دانشگاه به عنوان ملاک ورود به جامعه مورد مطالعه در نظر گرفته شد. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران و با در نظر گرفتن سطح خطای ۵ درصد، ۳۰۶ نفر تعیین شد. با توجه به توزیع جنسیتی اعضای هیئت علمی در جامعه آماری، نمونه‌نمایی شامل ۱۲۲ عضو هیئت علمی زن و ۱۸۴ عضو هیئت علمی مرد بود. انتخاب افراد نمونه به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب با جنسیت انجام شد؛ به این ترتیب که ابتدا جامعه آماری بر اساس جنسیت به دو طبقه زنان و مردان تقسیم شد و سپس تعداد مورد نیاز از هر طبقه متناسب با سهم آن طبقه در جامعه آماری به صورت تصادفی انتخاب گردید. استفاده از این روش نمونه‌گیری امکان بازنمایی مناسب‌تر ساختار جنسیتی جامعه آماری را فراهم کرد و احتمال سوگیری ناشی از حضور نامتناسب اعضای هر طبقه در نمونه را کاهش داد. داده‌های مورد نیاز پژوهش از طریق دو شیوه کتابخانه‌ای و میدانی گردآوری شد. در بخش کتابخانه‌ای، منابع علمی، اسناد، مطالعات پیشین و مبانی نظری مرتبط با سیاست‌گذاری پژوهش، تحقیقات کاربردی و مدیریت پژوهش دانشگاهی مورد بررسی قرار گرفت و در بخش میدانی، اطلاعات مورد نیاز مستقیماً از اعضای هیئت علمی منتخب گردآوری شد.

ابزار اصلی گردآوری داده‌ها در بخش میدانی، پرسشنامه محقق‌ساخته بود که بر مبنای اهداف پژوهش، مبانی نظری مرتبط با سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی و بررسی ادبیات موضوع تدوین شد. پرسشنامه به صورت بسته‌پاسخ طراحی گردید تا امکان سنجش منظم و کمی دیدگاه اعضای هیئت علمی درباره وضعیت موجود سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی در دانشگاه فراهم شود. پاسخ‌دهندگان میزان موافقت یا ارزیابی خود را نسبت به هر یک از گویه‌های پرسشنامه بر اساس طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت مشخص کردند؛ به گونه‌ای که گزینه «خیلی کم» دارای امتیاز ۱، «کم» دارای امتیاز ۲، «متوسط» دارای امتیاز ۳، «زیاد» دارای امتیاز ۴ و «خیلی زیاد» دارای امتیاز ۵ بود. در نتیجه، کسب نمرات بالاتر در مؤلفه‌های پرسشنامه بیانگر ارزیابی مطلوب‌تر از وضعیت

آن مؤلفه در سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی دانشگاه بود. برای بررسی کیفیت اندازه‌گیری پرسشنامه، روایی سازه با تأکید بر روایی همگرا و روایی واگرا مورد ارزیابی قرار گرفت. روایی همگرا و واگرا بر اساس معیارهای پیشنهادی فورنل و لارکر بررسی شد تا مشخص شود گویه‌های مربوط به هر سازه از همبستگی و همگرایی کافی برخوردار بوده و در عین حال، سازه‌های مورد سنجش از یکدیگر تمایز مفهومی مناسبی دارند. همچنین، برای بررسی پایایی و میزان همسانی درونی گویه‌های پرسشنامه، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. مقادیر حاصل از شاخص‌های روایی و پایایی مبنای ارزیابی کفایت ابزار اندازه‌گیری قرار گرفتند تا پیش از انجام تحلیل‌های اصلی، از مناسب بودن پرسشنامه برای سنجش متغیرهای پژوهش اطمینان حاصل شود.

پس از گردآوری پرسشنامه‌ها، داده‌ها کدگذاری، وارد نرم‌افزار آماری SPSS و پس از بررسی اولیه از نظر کامل بودن پاسخ‌ها و صحت ورود اطلاعات، برای تحلیل آماده شدند. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو سطح توصیفی و استنباطی انجام گرفت. در سطح توصیفی، شاخص‌های آماری مناسب برای توصیف ویژگی‌های نمونه و وضعیت پاسخ‌ها مورد استفاده قرار گرفت و میانگین و شاخص‌های پراکندگی متغیرهای مورد مطالعه محاسبه شد. همچنین، پیش از انجام آزمون‌های استنباطی، وضعیت توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف بررسی شد تا میزان انطباق توزیع متغیرها با توزیع نرمال و امکان استفاده از آزمون‌های پارامتریک ارزیابی شود. در سطح استنباطی، به منظور ارزیابی وضعیت موجود سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی و تعیین اینکه میانگین مشاهده‌شده در هر یک از ابعاد مورد بررسی به‌طور معناداری با مقدار ملاک یا میانگین نظری مقیاس تفاوت دارد یا خیر، از آزمون t تک‌نمونه‌ای استفاده شد. با توجه به استفاده از طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت، مقدار ۳ به عنوان نقطه میانی و سطح متوسط مقیاس در نظر گرفته شد و میانگین تجربی هر متغیر با این مقدار مقایسه گردید. بر این اساس، میانگین‌های به‌طور معنادار بالاتر از مقدار ۳ نشان‌دهنده وضعیت نسبتاً مطلوب و میانگین‌های به‌طور معنادار پایین‌تر از آن نشان‌دهنده وضعیت نامطلوب در مؤلفه مورد بررسی تلقی شدند. تمامی تحلیل‌های آماری با استفاده از نرم‌افزار SPSS انجام گرفت و سطح معناداری آماری برای تصمیم‌گیری درباره نتایج آزمون‌ها ۰.۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌های پژوهش

در این پژوهش، ۳۰۶ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه ملی علوم انسانی لبنان مشارکت داشتند که از این تعداد، ۱۸۴ نفر معادل ۶۰.۱ درصد مرد و ۱۲۲ نفر معادل ۳۹.۹ درصد زن بودند. از نظر تعداد مقالات علمی داوری‌شده، ۱۱۳ نفر معادل ۳۶.۹ درصد دارای ۵ مقاله یا کمتر، ۳۹ نفر معادل ۱۲.۷ درصد دارای ۶ تا ۱۵ مقاله و ۱۵۴ نفر معادل ۵۰.۳ درصد دارای بیش از ۱۵ مقاله علمی داوری‌شده بودند؛ بنابراین، بیشترین فراوانی مربوط به اعضای هیئت علمی دارای بیش از ۱۵ مقاله بود. همچنین، از نظر سابقه خدمت در دانشگاه، ۲۲ نفر معادل ۷.۲ درصد دارای ۵ سال و کمتر سابقه، ۵۳ نفر معادل ۱۷.۳ درصد دارای ۶ تا ۱۰ سال سابقه، ۷۲ نفر معادل ۲۳.۵ درصد دارای ۱۱ تا ۱۵ سال سابقه، ۴۵ نفر معادل ۱۴.۷ درصد دارای ۱۶ تا ۲۰ سال سابقه و ۱۱۴ نفر معادل ۳۷.۳ درصد دارای بیش از ۲۰ سال سابقه خدمت بودند. بر این اساس، بیشترین فراوانی مربوط به اعضای هیئت علمی دارای بیش از ۲۰ سال سابقه و کمترین فراوانی مربوط به افراد دارای ۵ سال و کمتر سابقه خدمت بود. این یافته‌ها نشان می‌دهد بخش قابل توجهی از نمونه پژوهش از تجربه علمی و دانشگاهی نسبتاً بالایی برخوردار بوده‌اند.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی ابعاد و مؤلفه‌های سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی

سطح	ابعاد و مؤلفه‌ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین	بیشترین
بُعد	جهت‌گیری راهبردی و اولویت‌گذاری پژوهش	۳۰۶	۲.۸۲	۰.۶۰۸	۱	۵
مؤلفه	چشم‌انداز و مأموریت پژوهشی	۳۰۶	۲.۷۵	۰.۷۸۵	۱	۵
مؤلفه	اولویت‌گذاری و تمرکز موضوعی	۳۰۶	۲.۸۸	۰.۶۴۶	۱	۵
بُعد	حکمرانی، سیاست‌ها و مدیریت پژوهش	۳۰۶	۳.۱۱	۰.۵۲۶	۱	۵
مؤلفه	ساختار و نظام حکمرانی پژوهش	۳۰۶	۳.۱۰	۰.۶۹۶	۱	۵
مؤلفه	شفافیت و پویایی مقررات و سیاست‌ها	۳۰۶	۳.۲۵	۰.۶۸۴	۱	۵
مؤلفه	تأمین و مدیریت منابع مالی پژوهش	۳۰۶	۲.۹۸	۰.۷۰۲	۱	۵
بُعد	شبکه‌سازی، تعاملات و بین‌المللی‌سازی	۳۰۶	۳.۲۵	۰.۶۶۳	۱	۵

مؤلفه	تعاملات داخلی و اجتماعی	۳۰۶	۳۰۲	۰۰۷۸۱	۱	۵
مؤلفه	همکاری‌های بین‌المللی	۳۰۶	۳۰۷	۰۰۷۴۵	۱	۵
بُعد	کیفیت، فرایند و استانداردهای پژوهش	۳۰۶	۳۰۴	۰۰۶۶۲	۱	۵
مؤلفه	استانداردهای علمی و روش‌شناختی	۳۰۶	۳۰۵	۰۰۸۱۶	۱	۵
مؤلفه	اخلاق و کیفیت خروجی پژوهش	۳۰۶	۳۰۳	۰۰۷۸۱	۱	۵
بُعد	ارزیابی، بازخورد و بهبود سیاست‌های پژوهشی	۳۰۶	۳۰۵	۰۰۶۲۳	۱	۵
مؤلفه	نظام ارزیابی عملکرد پژوهش	۳۰۶	۳۰۲	۰۰۷۵۹	۱	۵
مؤلفه	بازخورد و اصلاح سیاست‌ها	۳۰۶	۳۰۷	۰۰۷۷۸	۱	۵
بُعد	توانمندسازی، انگیزش و بهره‌برداری از نتایج	۳۰۶	۳۰۴	۰۰۵۶۱	۱	۵
مؤلفه	توانمندسازی پژوهشگران	۳۰۶	۳۰۴	۰۰۷۹۵	۱	۵
مؤلفه	انگیزش و کاربرد نتایج	۳۰۶	۳۰۵	۰۰۶۶۹	۱	۵

مطابق نتایج جدول ۱، در سطح ابعاد، بیشترین میانگین به بُعد «توانمندسازی، انگیزش و بهره‌برداری از نتایج» با میانگین ۳۰۴۱ و انحراف استاندارد ۰۰۵۶۱ اختصاص داشت و پس از آن، «کیفیت، فرایند و استانداردهای پژوهش» با میانگین ۳۰۳۴ و «شبکه‌سازی، تعاملات و بین‌المللی‌سازی» با میانگین ۳۰۲۵ قرار داشتند. کمترین میانگین نیز مربوط به بُعد «جهت‌گیری راهبردی و اولویت‌گذاری پژوهش» با میانگین ۲۰۸۲ بود. در سطح مؤلفه‌ها، «توانمندسازی پژوهشگران» با میانگین ۳۰۴۶ بالاترین میانگین را به خود اختصاص داد و مؤلفه‌های «استانداردهای علمی و روش‌شناختی» و «انگیزش و کاربرد نتایج» هر یک با میانگین ۳۰۳۵ در رتبه‌های بعدی قرار گرفتند. در مقابل، پایین‌ترین میانگین مربوط به «چشم‌انداز و مأموریت پژوهشی» با میانگین ۲۰۷۵ بود و پس از آن، «اولویت‌گذاری و تمرکز موضوعی» با میانگین ۲۰۸۸ و «تأمین و مدیریت منابع مالی پژوهش» با میانگین ۲۰۹۸ قرار داشتند. در مجموع، یافته‌های توصیفی نشان داد که ارزیابی اعضای هیئت علمی از ابعاد مختلف سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی یکسان نبوده و نقاط قوت نسبی بیشتر در حوزه توانمندسازی پژوهشگران، کیفیت علمی و بهره‌برداری از نتایج مشاهده شده است، در حالی که جهت‌گیری راهبردی، مأموریت پژوهشی و اولویت‌گذاری موضوعی میانگین‌های پایین‌تری داشته‌اند.

جدول ۲. نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها

بُعد	مؤلفه	K-S	Sig.
جهت‌گیری راهبردی و اولویت‌گذاری پژوهش	چشم‌انداز و مأموریت پژوهشی	۰۰۱۹۳	۰۰۰۹۶
جهت‌گیری راهبردی و اولویت‌گذاری پژوهش	اولویت‌گذاری و تمرکز موضوعی	۰۰۱۸۶	۰۰۰۸۲
حکمرانی، سیاست‌ها و مدیریت پژوهش	ساختار و نظام حکمرانی پژوهش	۰۰۱۱۶	۰۰۲۵۰
حکمرانی، سیاست‌ها و مدیریت پژوهش	شفافیت و پویایی مقررات و سیاست‌ها	۰۰۱۰۸	۰۰۹۷۲
حکمرانی، سیاست‌ها و مدیریت پژوهش	تأمین و مدیریت منابع مالی پژوهش	۰۰۱۱۲	۰۰۲۴۲
شبکه‌سازی، تعاملات و بین‌المللی‌سازی	تعاملات داخلی و اجتماعی	۰۰۱۴۳	۰۰۹۵۵
شبکه‌سازی، تعاملات و بین‌المللی‌سازی	همکاری‌های بین‌المللی	۰۰۱۱۹	۰۰۹۵۶
کیفیت، فرایند و استانداردهای پژوهش	استانداردهای علمی و روش‌شناختی	۰۰۱۲۱	۰۰۳۵۹
کیفیت، فرایند و استانداردهای پژوهش	اخلاق و کیفیت خروجی پژوهش	۰۰۰۹۶	۰۰۹۶۱
ارزیابی، بازخورد و بهبود سیاست‌های پژوهشی	نظام ارزیابی عملکرد پژوهش	۰۰۱۲۴	۰۰۳۶۷
ارزیابی، بازخورد و بهبود سیاست‌های پژوهشی	بازخورد و اصلاح سیاست‌ها	۰۰۱۳۱	۰۰۹۵۲
توانمندسازی، انگیزش و بهره‌برداری از نتایج	توانمندسازی پژوهشگران	۰۰۱۲۸	۰۰۳۶۳
توانمندسازی، انگیزش و بهره‌برداری از نتایج	انگیزش و کاربرد نتایج	۰۰۰۸۰	۰۰۹۷۷

بر اساس نتایج جدول ۲، سطح معناداری آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای تمامی مؤلفه‌های سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی بیشتر از ۰.۰۵ بود. کمترین مقدار سطح معناداری مربوط به مؤلفه «اولویت‌گذاری و تمرکز موضوعی» با مقدار ۰.۰۸۲ و پس از آن «چشم‌انداز و مأموریت پژوهشی» با مقدار ۰.۰۹۶ بود که هر دو همچنان بالاتر از سطح معناداری ۰.۰۵ قرار داشتند. بنابراین، فرض صفر مبنی بر عدم تفاوت معنادار توزیع داده‌ها با توزیع نرمال رد نشد و می‌توان نتیجه گرفت که توزیع داده‌های مربوط به تمامی مؤلفه‌های مورد بررسی از نرمالیت قابل قبول برخوردار بود. در نتیجه، شرط نرمال بودن داده‌ها برای استفاده از آزمون‌های پارامتریک برقرار بود و استفاده از آزمون t تک‌نمونه‌ای برای بررسی وضعیت موجود مؤلفه‌های سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی امکان‌پذیر تشخیص داده شد.

جدول ۳. نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای برای بررسی وضعیت موجود ابعاد و مؤلفه‌های سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی با مقدار ملاک ۳

بعد	مؤلفه	میانگین	انحراف استاندارد	t	df	Sig.
جهت‌گیری راهبردی و اولویت‌گذاری پژوهش	چشم‌انداز و مأموریت پژوهشی	۲.۹۵۳۲	۰.۸۵۵۹۱	-۰.۹۵۷	۳۰۵	۰.۳۳۹
جهت‌گیری راهبردی و اولویت‌گذاری پژوهش	اولویت‌گذاری و تمرکز موضوعی	۲.۹۴۳۶	۰.۸۱۵۰۰	-۱.۲۱۰	۳۰۵	۰.۲۲۷
حکمرانی، سیاست‌ها و مدیریت پژوهش	ساختار و نظام حکمرانی پژوهش	۲.۹۴۵۳	۰.۷۸۲۲۷	-۱.۲۲۴	۳۰۵	۰.۲۲۲
حکمرانی، سیاست‌ها و مدیریت پژوهش	شفافیت و پویایی مقررات و سیاست‌ها	۲.۹۷۶۳	۰.۷۸۳۰۵	-۰.۵۲۹	۳۰۵	۰.۵۹۷
حکمرانی، سیاست‌ها و مدیریت پژوهش	تأمین و مدیریت منابع مالی پژوهش	۳.۰۱۶۳	۰.۷۳۰۳۲	۰.۳۹۱	۳۰۵	۰.۶۹۶
شبکه‌سازی، تعاملات و بین‌المللی‌سازی	تعاملات داخلی و اجتماعی	۳.۰۰۲۲	۰.۸۳۵۴۶	۰.۰۴۶	۳۰۵	۰.۹۶۴
شبکه‌سازی، تعاملات و بین‌المللی‌سازی	همکاری‌های بین‌المللی	۲.۹۷۴۹	۰.۸۳۷۹۲	-۰.۵۲۳	۳۰۵	۰.۶۰۱
کیفیت، فرایند و استانداردهای پژوهش	استانداردهای علمی و روش‌شناختی	۲.۹۲۱۶	۰.۸۲۰۲۹	-۱.۶۷۳	۳۰۵	۰.۰۹۵
کیفیت، فرایند و استانداردهای پژوهش	اخلاق و کیفیت خروجی پژوهش	۳.۰۰۵۴	۰.۸۵۳۳۵	۰.۱۱۲	۳۰۵	۰.۹۱۱
ارزیابی، بازخورد و بهبود سیاست‌های پژوهشی	نظام ارزیابی عملکرد پژوهش	۲.۹۲۹۲	۰.۷۷۵۵۸	-۱.۵۹۷	۳۰۵	۰.۱۱۱
ارزیابی، بازخورد و بهبود سیاست‌های پژوهشی	بازخورد و اصلاح سیاست‌ها	۲.۹۴۶۶	۰.۸۵۲۵۴	-۱.۰۹۵	۳۰۵	۰.۲۷۴
توانمندسازی، انگیزش و بهره‌برداری از نتایج	توانمندسازی پژوهشگران	۲.۹۷۷۱	۰.۸۰۶۹۷	-۰.۴۹۶	۳۰۵	۰.۶۲۰
توانمندسازی، انگیزش و بهره‌برداری از نتایج	انگیزش و کاربرد نتایج	۲.۹۷۳۰	۰.۷۳۹۸۸	-۰.۶۳۷	۳۰۵	۰.۵۲۴

نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای در جدول ۳ نشان داد که در هیچ‌یک از مؤلفه‌های سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی، تفاوت میانگین مشاهده‌شده با مقدار ملاک ۳ در سطح ۰.۰۵ معنادار نبود. مقدار t در مؤلفه «چشم‌انداز و مأموریت پژوهشی» برابر با -۰.۹۵۷ و سطح معناداری آن ۰.۳۳۹، در «اولویت‌گذاری و تمرکز موضوعی» برابر با -۱.۲۱۰ و ۰.۲۲۷، در «ساختار و نظام حکمرانی پژوهش» برابر با -۱.۲۲۴ و ۰.۲۲۲، در «شفافیت و پویایی مقررات و سیاست‌ها» برابر با -۰.۵۲۹ و ۰.۵۹۷ و در «تأمین و مدیریت منابع مالی پژوهش» برابر با ۰.۳۹۱ و ۰.۶۹۶ بود. همچنین، برای مؤلفه‌های «تعاملات داخلی و اجتماعی»، «همکاری‌های بین‌المللی»، «استانداردهای علمی و روش‌شناختی»، «اخلاق و کیفیت خروجی پژوهش»، «نظام ارزیابی عملکرد پژوهش»، «بازخورد و اصلاح سیاست‌ها»، «توانمندسازی پژوهشگران» و «انگیزش و کاربرد نتایج» نیز تمامی مقادیر سطح معناداری بیشتر از ۰.۰۵ به دست آمد. اگرچه میانگین برخی مؤلفه‌ها، از جمله تأمین و مدیریت منابع مالی پژوهش، تعاملات داخلی و اجتماعی و اخلاق و کیفیت خروجی پژوهش، اندکی بیشتر از مقدار ملاک ۳ بود و میانگین سایر مؤلفه‌ها اندکی پایین‌تر از این مقدار قرار داشت، این تفاوت‌ها از نظر آماری معنادار نبودند. بنابراین، بر اساس آزمون t تک‌نمونه‌ای نمی‌توان وضعیت هیچ‌یک از مؤلفه‌های مورد بررسی را به‌طور معناداری بالاتر یا پایین‌تر از سطح متوسط دانست و در مجموع، وضعیت موجود مؤلفه‌های سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی در دانشگاه ملی علوم انسانی لبنان در سطح متوسط ارزیابی می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ارزیابی وضعیت موجود سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی در دانشگاه ملی علوم انسانی لبنان از دیدگاه اعضای هیئت علمی انجام شد. یافته‌های توصیفی نشان داد که در میان ابعاد مورد بررسی، «توانمندسازی، انگیزش و بهره‌برداری از نتایج» با میانگین ۳.۴۱ بالاترین ارزیابی را به خود

اختصاص داده است و پس از آن، «کیفیت، فرایند و استانداردهای پژوهش» با میانگین ۳.۳۴ و «شبکه‌سازی، تعاملات و بین‌المللی‌سازی» با میانگین ۳.۲۵ قرار دارند. در مقابل، پایین‌ترین میانگین مربوط به «جهت‌گیری راهبردی و اولویت‌گذاری پژوهش» با میانگین ۲.۸۲ بود. در سطح مؤلفه‌ها نیز «توانمندسازی پژوهشگران» با میانگین ۳.۴۶ بالاترین و «چشم‌انداز و مأموریت پژوهشی» با میانگین ۲.۷۵ پایین‌ترین میانگین را داشت. با این حال، نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای نشان داد که میانگین هیچ‌یک از مؤلفه‌های مورد بررسی در مقایسه با مقدار ملاک ۳ تفاوت معناداری نداشت و تمامی مقادیر سطح معناداری بیشتر از ۰.۰۵ بود. بنابراین، یافته اصلی پژوهش نشان می‌دهد که وضعیت موجود سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی در دانشگاه مورد مطالعه، در مجموع در سطح متوسط قرار دارد و نمی‌توان هیچ‌یک از مؤلفه‌ها را از نظر آماری به‌طور قطعی مطلوب‌تر یا نامطلوب‌تر از حد متوسط ارزیابی کرد. این یافته در عین نشان دادن وجود ظرفیت‌های قابل توجه در برخی حوزه‌ها، بیانگر آن است که ساختار سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی هنوز به مرحله‌ای نرسیده است که اعضای هیئت علمی آن را به‌صورت آشکار و معنادار بالاتر از وضعیت متوسط تجربه کنند.

نخستین یافته مهم به وضعیت نسبتاً ضعیف‌تر جهت‌گیری راهبردی و اولویت‌گذاری پژوهش مربوط است. در یافته‌های توصیفی، این بُعد پایین‌ترین میانگین را در میان ابعاد مورد بررسی داشت و مؤلفه‌های چشم‌انداز و مأموریت پژوهشی و اولویت‌گذاری و تمرکز موضوعی نیز در مقایسه با بسیاری از مؤلفه‌ها میانگین پایین‌تری کسب کردند. هرچند آزمون t نشان داد که فاصله این مؤلفه‌ها با نقطه متوسط از نظر آماری معنادار نیست، الگوی یافته‌ها می‌تواند نشان‌دهنده عدم وضوح کافی در جهت‌گیری راهبردی پژوهش یا محدود بودن ادراک اعضای هیئت علمی از اولویت‌های کاربردی دانشگاه باشد. این نتیجه با یافته‌های Eslami و Khoshbin همسو است که در بررسی چرخه سیاست‌گذاری آموزش عالی بر چالش‌هایی همچون ناپیوستگی میان مراحل سیاست‌گذاری، ضعف در تعریف مسئله و فاصله میان اسناد سیاستی و اجرای واقعی تأکید کرده‌اند (Eslami & Khoshbin, 2025). همچنین، تحلیل Rezaei و Najafpour از سیاست‌گذاری آموزش مهارت‌محور نشان داد که سیاست‌ها زمانی اثربخش می‌شوند که اهداف کلان به اولویت‌های روشن، قابل اجرا و قابل ارزیابی در سطح دانشگاه تبدیل شوند (Najafpour & Rezaei, 2025). بنابراین، می‌توان استنباط کرد که قرار گرفتن این بُعد در سطح متوسط ممکن است ناشی از آن باشد که جهت‌گیری‌های پژوهشی دانشگاه یا به اندازه کافی به اعضای هیئت علمی منتقل نشده‌اند، یا ارتباط آن‌ها با نیازهای واقعی جامعه و حوزه‌های اولویت‌دار تحقیقات کاربردی هنوز برای پژوهشگران به‌صورت روشن و عملیاتی قابل مشاهده نیست.

یافته دیگر نشان داد که حکمرانی، سیاست‌ها و مدیریت پژوهش در وضعیت متوسط قرار دارد. میانگین‌های مربوط به ساختار و نظام حکمرانی پژوهش، شفافیت و پویایی مقررات و سیاست‌ها و تأمین و مدیریت منابع مالی پژوهش، در آزمون استنباطی تفاوت معناداری با مقدار ۳ نداشتند. این وضعیت حاکی از آن است که ساختارهای رسمی مدیریت پژوهش در دانشگاه وجود دارند، اما احتمالاً از نظر شفافیت، انعطاف‌پذیری، تأمین منابع یا هماهنگی میان سطوح مختلف تصمیم‌گیری هنوز ظرفیت بهبود دارند. این یافته با نتایج مطالعات حکمرانی آموزش عالی همخوان است. Knill و Dobbins نشان دادند که اصلاح نظام حکمرانی دانشگاهی تحت تأثیر ساختارهای تاریخی و نهادی قرار دارد و انتقال الگوهای سیاستی لزوماً به ایجاد تغییرات یکسان در دانشگاه‌ها منجر نمی‌شود (Dobbins & Knill, 2025). همچنین، Castro-Gomez و همکاران بر اهمیت برداشت و تجربه اعضای هیئت علمی از نحوه اجرای سیاست‌ها تأکید کرده‌اند و نشان داده‌اند که وجود سیاست رسمی بدون همراهی سازوکارهای اجرایی و مشارکتی، تضمین‌کننده تحقق اهداف دانشگاهی نیست (Castro-Gomez et al., 2026). از این منظر، قرار گرفتن حکمرانی پژوهش در سطح متوسط می‌تواند بیانگر شکافی میان وجود ساختارهای اداری و میزان کارآمدی تجربه‌شده آن‌ها در عمل باشد.

این تفسیر با مطالعات جدید درباره حکمرانی دانشگاه در عصر دیجیتال نیز قابل حمایت است. Al-Momani و همکاران تأکید می‌کنند که مدیریت دانشگاه‌های معاصر نیازمند حکمرانی منعطف، پاسخ‌گو و هماهنگ با تحولات فناورانه است و ساختارهای سنتی و بوروکراتیک ممکن است نتوانند به سرعت به تغییرات محیطی پاسخ دهند (Al-Momani et al., 2026). همچنین، Rajabi Bazl و همکاران در طراحی چارچوب سیاستی تحول دیجیتال در آموزش عالی بر ضرورت هماهنگی میان سطح سیاست، ساختار سازمانی، منابع و ظرفیت‌های انسانی تأکید کرده‌اند (Rajabi Bazl et al., 2026). بنابراین، وضعیت متوسط در این بُعد را می‌توان نشانه‌ای از وجود زیرساخت‌های پایه حکمرانی، همراه با نیاز به تقویت انسجام سیاستی، شفافیت مقررات، سرعت بازنگری و کارآمدی سازوکارهای تأمین و تخصیص منابع پژوهشی دانست.

در بُعد شبکه‌سازی، تعاملات و بین‌المللی‌سازی، یافته‌های توصیفی وضعیت نسبتاً مطلوب‌تری را در مقایسه با جهت‌گیری راهبردی نشان دادند، اما آزمون t همچنان تفاوت معناداری با سطح متوسط نشان نداد. این یافته بیانگر آن است که اعضای هیئت علمی وجود سطحی از تعاملات داخلی، اجتماعی و بین‌المللی را تجربه می‌کنند، اما این تعاملات هنوز به میزانی توسعه نیافته‌اند که بتوان آن‌ها را به‌طور قطعی بالاتر از حد متوسط ارزیابی کرد. این نتیجه با مطالعه Adriansen و همکاران همسو است که نشان دادند بین‌المللی‌سازی در دانشگاه‌ها زمانی می‌تواند با ارتقای کیفیت همراه شود که از سطح حضور نمادین یا گفتمانی فراتر رود و در راهبردها، مأموریت‌ها و فرایندهای واقعی دانشگاه ادغام شود (Adriansen et al., 2025). همچنین، الگوی حکمرانی مشارکتی Ukeje و همکاران بر نقش شبکه‌های ذی‌نفعان و مشارکت میان گروه‌های دانشگاهی و بیرونی در تحقق تحول نهادی تأکید دارد (Ukeje et al., 2026). بر این اساس، وضعیت متوسط این بُعد ممکن است نشان دهد که تعاملات و همکاری‌های موجود هنوز به یک شبکه پایدار برای تعریف مسائل کاربردی، اجرای پروژه‌های مشترک و انتقال نتایج پژوهشی تبدیل نشده‌اند.

یافته‌های پژوهش درباره کیفیت، فرایند و استانداردهای پژوهش نیز قابل توجه بود. این بُعد در یافته‌های توصیفی یکی از بالاترین میانگین‌ها را به دست آورد و دو مؤلفه استانداردهای علمی و روش‌شناختی و اخلاق و کیفیت خروجی پژوهش نیز نسبتاً مطلوب ارزیابی شدند. با این حال، تفاوت آن‌ها با مقدار معیار از نظر آماری معنادار نبود. این الگو می‌تواند نشان‌دهنده آن باشد که دانشگاه از نظر فرهنگ علمی، معیارهای پژوهشی و توجه به کیفیت خروجی‌ها از بنیان نسبتاً مناسبی برخوردار است، اما هنوز امکان ارتقای بیشتر وجود دارد. یافته حاضر با تأکید Sumathi و Padma بر اهمیت نظام‌های تضمین کیفیت در محیط‌های دانشگاهی جدید همخوان است؛ آنان نشان می‌دهند که تحول در فناوری و شیوه‌های تولید و ارائه دانش، ضرورت تدوین استانداردهای انعطاف‌پذیر اما دقیق برای حفظ اعتبار دانشگاهی را افزایش داده است (Padma & Sumathi, 2026). همچنین، مطالعه Sajja و همکاران درباره ابزارهای مبتنی بر هوش مصنوعی نشان می‌دهد که نوآوری زمانی می‌تواند در آموزش عالی پایدار باشد که در کنار اثربخشی، ملاحظات اخلاقی و سیاستی نیز به‌صورت هم‌زمان لحاظ شوند (Sajja et al., 2026). از این رو، وضعیت نسبتاً مناسب این بُعد را می‌توان یکی از ظرفیت‌های مهم دانشگاه برای تقویت تحقیقات کاربردی دانست.

در عین حال، تحولات ناشی از هوش مصنوعی و دیجیتالی‌شدن نشان می‌دهد که مفهوم کیفیت پژوهش نیز در حال تغییر است. McDonald و همکاران در بررسی سیاست‌های دانشگاهی مرتبط با هوش مصنوعی مولد، تفاوت قابل توجهی میان دانشگاه‌ها از نظر وضوح قواعد و نحوه مواجهه با کاربردهای جدید فناوری گزارش کرده‌اند (Eissa, 2026). (McDonald et al., 2025) نیز بر اهمیت طراحی، اجرا و قابلیت انطباق سیاست‌های هوش مصنوعی در آموزش عالی تأکید می‌کند (Eissa, 2026). همچنین، Westover شکاف میان پذیرش فناوری، آگاهی سیاستی و حکمرانی نهادی را یکی از چالش‌های مهم دانشگاه‌های معاصر معرفی کرده است (Westover, 2026). این یافته‌ها نشان می‌دهند که حتی در صورتی که استانداردهای سنتی پژوهش در دانشگاه وضعیت نسبتاً مطلوبی داشته باشند، نظام سیاست‌گذاری باید بتواند استانداردهای علمی و اخلاقی خود را با تحولات جدید در تولید و پردازش دانش هماهنگ کند.

در بُعد ارزیابی، بازخورد و بهبود سیاست‌های پژوهشی نیز وضعیت کلی در سطح متوسط قرار داشت. مؤلفه‌های نظام ارزیابی عملکرد پژوهش و بازخورد و اصلاح سیاست‌ها هیچ‌کدام تفاوت معناداری با مقدار ۳ نداشتند. این نتیجه از آن جهت اهمیت دارد که نظام سیاست‌گذاری بدون سازوکار ارزیابی و بازخورد نمی‌تواند یادگیرنده و اصلاح‌پذیر باشد. Fandir و همکاران در مدل هم‌راستایی سیاست و حکمرانی مبتنی بر داده نشان داده‌اند که استفاده نظام‌مند از داده‌های عملکردی می‌تواند به شناسایی شکاف‌ها و اصلاح سیاست‌های دانشگاهی کمک کند (Fandir et al., 2026). همچنین، Hong و Nguyen در تحلیل سیاست ملی تحول دیجیتال آموزش عالی تأکید کرده‌اند که موفقیت اجرای سیاست‌ها نیازمند هماهنگی میان سطح کلان، نهادی و اجرایی و وجود چرخه‌های بازخورد است (Nguyen & Hong, 2026). بنابراین، قرار گرفتن این مؤلفه‌ها در سطح متوسط می‌تواند نشان دهد که سازوکارهای ارزیابی در دانشگاه وجود دارند، اما احتمالاً پیوند میان نتایج ارزیابی و اصلاح واقعی سیاست‌ها هنوز به اندازه کافی تقویت نشده است.

این موضوع با چالش‌های گزارش‌شده در زمینه سیاست‌های تحول دیجیتال و فناوری نیز همخوان است. Aposika نشان داده است که فقدان سیاست‌های منسجم و مشکلات اجرایی می‌تواند حتی در شرایط وجود فناوری، مانع تحقق اهداف تحول دانشگاهی شوند (Aposika, 2026). و همکاران نیز بر

ضرورت حکمرانی سیاست‌محور برای استفاده از هوش مصنوعی و نوآوری‌های جدید تأکید کرده‌اند و نشان می‌دهند که نوآوری بدون سازوکارهای ارزیابی، پاسخ‌گویی و بازنگری می‌تواند با ریسک‌های نهادی همراه باشد (Jha et al., 2026). از این منظر، یافته پژوهش حاضر نشان می‌دهد که دانشگاه برای ارتقای سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی باید سازوکارهای بازخورد را از یک فعالیت اداری یا دوره‌ای به بخشی مستمر از چرخه سیاست‌گذاری پژوهش تبدیل کند.

یکی از مهم‌ترین یافته‌های توصیفی پژوهش، ارزیابی نسبتاً بالاتر توانمندسازی پژوهشگران، انگیزش و بهره‌برداری از نتایج بود. به‌ویژه مؤلفه توانمندسازی پژوهشگران بالاترین میانگین را در جدول توصیفی به دست آورد. هرچند نتیجه آزمون t برای این مؤلفه نیز نشان داد که تفاوت میانگین آن با سطح متوسط معنادار نیست، موقعیت نسبی آن در مقایسه با سایر مؤلفه‌ها می‌تواند بیانگر وجود ظرفیت انسانی قابل توجه در دانشگاه باشد. این یافته با دیدگاه Ukeje و همکاران همخوان است که بر اهمیت مشارکت فعال ذی‌نفعان و ظرفیت‌سازی انسانی برای تبدیل سیاست‌ها به اقدامات واقعی تأکید دارند (Ukeje et al., 2026). همچنین، Jumiaty و Toaha نشان داده‌اند که سیاست‌های مدیریت منابع انسانی در دانشگاه می‌تواند از طریق ایجاد انگیزه، توسعه قابلیت‌های کارکنان و هم‌راستا کردن رفتارهای حرفه‌ای با اهداف سازمانی، عملکرد نهادی را تقویت کنند (Jumiaty & Toaha, 2025). بنابراین، سرمایه انسانی موجود در دانشگاه می‌تواند نقطه اتکای مناسبی برای اصلاح سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی باشد، مشروط بر آنکه توانمندسازی با فرصت‌های واقعی برای مشارکت در تصمیم‌گیری و بهره‌برداری از نتایج همراه شود.

نتایج مربوط به انگیزش و کاربرد نتایج نیز نشان داد که این مؤلفه دقیقاً در سطحی نزدیک به میانگین قرار دارد. این یافته حاکی از آن است که تولید پژوهش لزوماً به معنای استفاده نظام‌مند از نتایج آن نیست. Santos و Almeida در بحث مسئولیت اجتماعی دانشگاه تأکید کرده‌اند که مشارکت اعضای هیئت علمی زمانی می‌تواند پیامد اجتماعی پایدار داشته باشد که فعالیت‌های علمی آنان با نیازهای جامعه و مأموریت نهادی دانشگاه پیوند داشته باشد (Santos & Almeida, 2025). این دیدگاه می‌تواند یافته پژوهش حاضر را توضیح دهد؛ به این معنا که دانشگاه ممکن است از پژوهشگران توانمند برخوردار باشد، اما برای تبدیل پژوهش‌های آنان به سیاست، برنامه، خدمت یا مداخله اجتماعی، به سازوکارهای نهادی روشن‌تری نیاز داشته باشد. از سوی دیگر، استفاده از رویکردهای داده‌محور و فناوری‌های نو می‌تواند امکان شناسایی بهتر نیازهای جامعه، تطبیق پروژه‌های پژوهشی با اولویت‌ها و سنجش تأثیر نتایج را فراهم کند (Fandir et al., 2026; Jha et al., 2026).

در مجموع، الگوی یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که چالش اصلی دانشگاه الزاماً فقدان کامل ساختارها و سیاست‌های پژوهشی نیست، بلکه متوسط بودن اغلب ابعاد بیانگر نیاز به ارتقای انسجام، وضوح و اثربخشی آن‌هاست. وجود ظرفیت‌های نسبی در کیفیت پژوهش، توانمندسازی و تعاملات، در کنار وضعیت ضعیف‌تر جهت‌گیری راهبردی، می‌تواند نشان دهد که دانشگاه از منابع انسانی و علمی مناسبی برخوردار است، اما برای هدایت این ظرفیت‌ها به سمت تحقیقات کاربردی نیازمند چارچوب راهبردی منسجم‌تر است. این استنباط با مطالعاتی که بر ضرورت هم‌راستایی میان سیاست، فناوری، ساختار و ظرفیت انسانی تأکید دارند، سازگار است (Al-Momani et al., 2026; Rajabi Bazi et al., 2026). همچنین، مطالعات مربوط به تحول دیجیتال نشان داده‌اند که موفقیت تغییرات دانشگاهی زمانی حاصل می‌شود که سیاست‌های کلان به ترتیبات نهادی روشن، منابع کافی و اقدامات اجرایی مشخص ترجمه شوند (Aposika, 2026; Nguyen & Hong, 2026).

برآیند نتایج همچنین نشان می‌دهد که سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی در دانشگاه ملی علوم انسانی لبنان باید به‌عنوان یک چرخه یکپارچه دیده شود، نه مجموعه‌ای از اقدامات مستقل. تعیین چشم‌انداز و اولویت بدون تأمین منابع کافی اثربخش نخواهد بود؛ تأمین منابع بدون استانداردهای کیفیت و نظام ارزیابی ممکن است به نتایج مطلوب منجر نشود؛ و تولید پژوهش باکیفیت نیز در غیاب شبکه‌های تعامل و سازوکارهای بهره‌برداری از نتایج، تأثیر اجتماعی محدودی خواهد داشت. تجربه سیاست‌گذاری دانشگاهی نشان می‌دهد که شکاف میان فناوری، سیاست و حکمرانی می‌تواند مانع تحقق اهداف تحول شود (Westover, 2026) و همچنین، سیاست‌های دانشگاهی باید به‌طور مستمر با شرایط جدید علمی، اجتماعی و فناورانه سازگار شوند (Eissa, 2026; McDonald et al., 2025). بنابراین، دستیابی به وضعیت مطلوب در تحقیقات کاربردی مستلزم تقویت هم‌زمان چشم‌انداز راهبردی، حکمرانی مشارکتی، مدیریت مبتنی بر داده، استانداردهای علمی، نظام بازخورد و سازوکارهای انتقال دانش است.

پژوهش حاضر با محدودیت‌هایی همراه بود که باید در تفسیر و تعمیم نتایج مورد توجه قرار گیرد. نخست، مطالعه تنها بر اعضای هیئت علمی دانشگاه ملی علوم انسانی لبنان متمرکز بود و از این رو تعمیم مستقیم یافته‌ها به سایر دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی یا دانشگاه‌های دارای حوزه‌های تخصصی متفاوت باید با احتیاط صورت گیرد. دوم، داده‌های پژوهش از طریق پرسشنامه و بر پایه خودگزارشی اعضای هیئت علمی جمع‌آوری شد؛ بنابراین، احتمال تأثیر برداشت‌های فردی، تجربه‌های متفاوت، تمایل به پاسخ‌های اجتماعی مطلوب یا ارزیابی ذهنی از سیاست‌های دانشگاه وجود دارد. سوم، ماهیت مقطعی مطالعه امکان بررسی تغییرات سیاست‌گذاری در طول زمان را فراهم نکرد. همچنین، تمرکز بر داده‌های کمی سبب شد تجربه‌های عمیق اعضای هیئت علمی درباره موانع اجرایی، سازوکارهای غیررسمی تصمیم‌گیری و دلایل شکل‌گیری وضعیت موجود به‌طور تفصیلی بررسی نشود. افزون بر این، پژوهش دیدگاه سایر ذی‌نفعان مهم، از جمله مدیران پژوهشی، دانشجویان تحصیلات تکمیلی، سازمان‌های بهره‌بردار از تحقیقات و نهادهای سیاست‌گذار بیرون از دانشگاه را به‌طور مستقیم دربر نگرفت.

پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده با استفاده از طرح‌های آمیخته، یافته‌های کمی را با مصاحبه‌های عمیق، گروه‌های کانونی و تحلیل اسناد سیاستی تکمیل کنند تا عوامل زمینه‌ای مؤثر بر نقاط قوت و ضعف سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی روشن‌تر شود. انجام مطالعات مقایسه‌ای میان دانشگاه‌های مختلف لبنان، دانشگاه‌های علوم انسانی در سایر کشورهای منطقه و دانشگاه‌های برخوردار از نظام‌های پیشرفته انتقال دانش می‌تواند به شناسایی الگوهای موفق و تفاوت‌های نهادی کمک کند. همچنین، مطالعات طولی برای بررسی تغییرات سیاست‌گذاری و تأثیر اصلاحات دانشگاه در دوره‌های زمانی مختلف پیشنهاد می‌شود. پژوهشگران آینده می‌توانند نقش متغیرهایی مانند مرتبه علمی، رشته تخصصی، سابقه پژوهشی، میزان مشارکت در طرح‌های کاربردی، تجربه همکاری بین‌المللی و ارتباط با سازمان‌های خارج از دانشگاه را در ارزیابی سیاست‌ها بررسی کنند. افزون بر این، طراحی و آزمون مدل‌های ساختاری برای بررسی روابط میان حکمرانی، تأمین مالی، توانمندسازی، انگیزش، کیفیت پژوهش و میزان کاربرد نتایج می‌تواند شناخت دقیق‌تری از سازوکارهای مؤثر بر اثربخشی سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی فراهم سازد.

در سطح اجرایی پیشنهاد می‌شود دانشگاه چشم‌انداز و مأموریت تحقیقات کاربردی خود را به‌صورت روشن، قابل سنجش و متناسب با مسائل اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و اقتصادی محیط پیرامون تدوین و به اعضای هیئت علمی ابلاغ کند. همچنین، ایجاد یک نظام شفاف برای تعیین اولویت‌های پژوهشی با مشارکت اعضای هیئت علمی و سازمان‌های بهره‌بردار می‌تواند به تمرکز منابع بر مسائل واقعی کمک کند. بازنگری دوره‌ای مقررات پژوهشی، تسهیل فرایندهای اداری، شفاف‌سازی نحوه تخصیص بودجه و ایجاد منابع مالی اختصاصی برای طرح‌های کاربردی ضروری است. پیشنهاد می‌شود سامانه‌ای برای پایش مستمر عملکرد پژوهشی و ثبت میزان استفاده عملی از نتایج تحقیقات ایجاد شود و ارزیابی اعضای هیئت علمی تنها به تعداد مقالات محدود نماند، بلکه شاخص‌هایی مانند حل مسئله، تأثیر اجتماعی، همکاری بین‌بخشی و انتقال دانش نیز در آن لحاظ شود. توسعه دفاتر ارتباط با جامعه و سازمان‌ها، حمایت از شبکه‌های پژوهشی ملی و بین‌المللی، برگزاری دوره‌های توانمندسازی در زمینه پژوهش کاربردی و سیاست‌پژوهی، ارائه مشوق برای تحقیقات مسئله‌محور و ایجاد سازوکار مشخص برای انتقال یافته‌ها به مدیران و تصمیم‌گیران نیز می‌تواند به ارتقای سیاست‌گذاری تحقیقات کاربردی در دانشگاه کمک کند.

موازن اخلاقی

در این پژوهش ملاحظات اخلاقی رعایت شد.

تشکر و قدردانی

از تمام افرادی که امکان انجام پژوهش حاضر را فراهم کردند، تقدیر و تشکر می‌شود.

مشارکت نویسندگان

نویسندگان این مطالعه با هم مشارکت فعال داشتند.

بین نویسندگان پژوهش حاضر هیچ تضاد منافی وجود نداشت.

Reference

- Adriansen, H. K., Madsen, L. M., Saarinen, T., & Waters, J. (2025). Exploring the peculiar relationship between higher education quality and internationalization: a discourse analytical and spatial reading of four European university strategies. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 1-15. <https://doi.org/10.1080/20020317.2025.2462061>
- Al-Momani, A. A. M., Alharbi, H. H. M., Albogami, M. M., Aldawsari, R., Alateeq, S., Khawaji, T. M., & Alshammari, M. D. M. (2026). Educational Administration in the Digital Era: Governance and Policy Challenges in Higher Education Institutions. *EDPACS*, 1-19. <https://doi.org/10.1080/07366981.2026.2645145>
- Aposika, F. (2026). Digital Transformation in Higher Education in Ghana with Focus on ICT Access Utilization and Policy Challenges. *Discover Education*. <https://doi.org/10.1007/s44217-026-01306-2>
- Castro-Gomez, J., Marulanda-Grisales, N., Zapata-Molina, C., & Sanchez-Torres, J. A. (2026). University Governance and Institutional Management for Sustainability: Teachers' Perspectives on Policy Implementation in Higher Education. *Frontiers in Education*, 11, 1731067. <https://doi.org/10.3389/feduc.2026.1731067>
- Dobbins, M., & Knill, C. (2025). Higher education governance in France, Germany, and Italy: Change and variation in the impact of transnational soft governance. *Policy and Society*, 36(1), 67-88. <https://doi.org/10.1080/14494035.2017.1278868>
- Eissa, R. (2026). Exploring Artificial Intelligence Governance in Higher Education: Policy Design, Implementation and Adaptability in Egypt.
- Eslami, R., & Khoshbin, M. (2025). The higher education policy cycle in Iran: Trends, processes and challenges. *Bi-Quarterly Journal of Development in the Humanities*, 5(10), 71-104.
- Fandir, A., Permana, J., Aedi, N., & Triatna, C. (2026). A data driven policy-governance alignment model for lecturer performance management in vocational higher education. *Journal of Educational Studies*, 4(1), 67-77. <https://doi.org/10.58218/jes.v4i1.2419>
- Jha, P., Palau, E. J. A., & Bag, S. (2026). Governance and Innovation Through Generative AI: A Systematic Literature Review of Policy-Driven Practices in Higher Education Supply Chains. *Advances in consumer research*, 3(1).
- Jumiaty, S., & Toaha, M. (2025). Exploring green human resources management implementation in higher education employees: Case study at Hasanuddin University. *Proceedings of the International Conference on Administrative Science, Policy and Governance*.
- McDonald, N., Johri, A., Ali, A., & Collier, A. H. (2025). Generative Artificial Intelligence in Higher Education: Evidence from an Analysis of Institutional Policies and Guidelines. *Computers in Human Behavior: Artificial Humans*, 10012. <https://doi.org/10.1016/j.chbah.2025.100121>
- Najafpour, H., & Rezaei, B. (2025). Discourse analysis of skill-oriented education policymaking in Iran's higher education system. *Public policy*. <https://doi.org/10.22059/jppolicy.2026.404157.2806>
- Nguyen, H. L., & Hong, Y. (2026). National Policy Analysis of Digital Transformation in Vietnamese Higher Education: Conceptualising a Three-Layer Model for Implementation. *Policy Futures in Education*, 24(1), 35-58. <https://doi.org/10.1177/14782103251348089>
- Padma, D., & Sumathi, N. (2026). Digital Micro-Credentials and Generative AI in Higher Education: Global Policy, Pedagogical Innovation, and Quality Assurance Frameworks. *Academic Research Journal of Science and Technology*, 5(01), 14-25.
- Rajabi Bazl, S., Khorasani, A., Yazdani, H., & Alami, F. (2026). Designing a Policy Framework for Digital Transformation in Higher Education: A Meta-Ethnographic Synthesis of Public Policy Models. *Iranian Journal of Public Policy*, 12(1), 209-224.
- Sajja, R., Sermet, Y., Fodale, B., & Demir, I. (2026). Evaluating AI-Powered Learning Assistants in Engineering Higher Education with Implications for Student Engagement, Ethics, and Policy. *Scientific reports*. <https://doi.org/10.1038/s41598-026-39237-5>
- Santos, G., & Almeida, L. (2025). University Social Responsibility and Faculty Engagement in Higher Education. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 47(1), 1-15.
- Ukeje, I. O., Offiah, G. A., Nnaji, I. L., Iwuala, H. O., Obi, Y. M. V., Abba, U. E., & Akonye, J. E. (2026). From Policies to Strategic Actions: Digitally Transforming Higher Education in Nigeria Through a Stakeholder-Driven Co-Governance Model. *Innovative Higher Education*, 51(1), 121-151. <https://doi.org/10.1007/s10755-025-09861-6>
- Westover, J. H. (2026). The AI Implementation Gap in Higher Education: Navigating the Disconnect Between Technology Adoption, Policy Awareness, and Institutional Governance.